

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkírály-utca 16. szám.

A HIRDETÉSI DIJAK

alku után állapították meg. Bélyegj minden hirdetés után 30 kr.

Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt nyújt a kiadó-hivatal.

Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

SZERKESZTŐI IRODA:

Belkírály-utca 16. sz. háza a lap szellemi részét illető közlemények címzetté.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Vidékire postán, vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 ft. Negyedévre 4 ft.
Félévre 8 ft. Egy hónapra 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik az „Ellenzék” mindennap, a vasár- és ünnepnapok kivételével.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Egy millió.

(Két cikk.)

I.

Körülbelül ekkora összegre lenne szüksége Kolozsvárnak a csatornázás és vízvezeték létesítésére; legalább szakértők hozzávetése szerint ekkora összeg elég volna. A nagybizottság, mely a kérdés tanulmányozására küldetett ki, mint tudjuk, arra az elvi megállapodásra jutott, hogy főként tekintettel a tetemes kiadásra, egyelőre csak a vízvezeték létesítésére, mely talán valami fél milliót venne igénybe és olyan be-ruházás, hogy részben jövedelmet is hozna, holott a csatornázástól ezt nem lehet várni.

Egy kerek millió bizony szép összeg, csak 5 százalékos kamatja éppen 50 ezer forint évenként. Ha kölcsön veszi Kolozsvár ezt a pénzt s ha tegyük föl kap is 5—6 százalékos kölcsönt, akkor is néhány évtizedig, míg adósságot letöltesztheti, 50—60 ezer forinttal lesz megterhelve évenként a város költségvetése. Ez bizony körülbelül ekkora összeg, mint a mennyire rug jelenben Kolozsvárt az összes városi pótdó.

Kétségtelen tehát, hogy a vízvezeték és csatornázás nagy terhet fog róni a városra s a ki csak a kiadást, a számokat nézi, a milliót veti mérlegbe, bizonynyára vissza fog retenni eme, Kolozsvár korántsem nagyszabású viszonyai közepett olyan tetemes kiadástól. Emelkedett is hang a városi képviselők legutóbbi közgyűlésén, ellenző hang, mely még az előmunkálathoz kért 1000 forint is meg akarta tagadni a létesítő bizottságtól.

Mondanunk sem kell, hogy mi a legkevésbé sem osztozhatunk ilyen kisserű felfogásban. Mi azt óhajtjuk, hogy Kolozsvár minden tekintetben, anyagi egy, mint szellemi téren emelkedjék, fejlődjék, haladjon; hogy a polgárságnak rendelkezésére bocsássunk minden eszközt és megszerezünk számunkra minden tényezőt, melylyel úgy anyagi gyarapodását, jólétét, vagyoni-osodását, keresetképességét előmozdithatja, mint kulturális fejlődését biztosíthatja. E tényezők, ez eszközök sorában foglal helyet a csatornázás és vízvezeték is.

Mindkettőnek a hatása a közegészségügy, a köztisztaság, a kényelem emelése s a vízvezeték számtalan iparág czéljait szolgálja, biztosítja a tekintetben is tetemes és tagadhatatlan. A ki ezt nem látja be; a ki nem akarja megérteni, hogy egészségügyünk s a közérdek állapota, az idő szerint Kolozsvárt a köztisztaságot helyettesíti; a ki nem akarja elismerni, hogy ez a közrendesség, az utcáknak, köztérnek és nyilvános helyeknek dölgetes miazmát párolgó állapota, az alsóbb néprétegek szegénységén kívül, egyik leghatalmasabb előmozdítója annak, hogy a járványok és ragályok soha városunkból ki nem pusztulnak, hogy a lakosságot s kivált gyermekeinket a halál angyala minden évszakban halomra öldösi; a ki nem látja be, hogy p. o. vízvezetékkel csak cselédberben és munkások napjában mennyi megtakarítást érhet el a gazda és iparos egyaránt, midőn mindennapi legnélkülözhetetlenebb szükségletét víz dolgaiban otthon elégítheti ki és nem kell cselédjét s munkáját időpazarlásra a távol Szamosra vagy kútra küldeni; a ki mindezt s más hasonló áldások előnyeit a vízvezetéknek és csatornázásnak nem látja be vagy nem akarja belátni: azzal nem lehet vitakozni, azt nem lehet meggyőzni; az olyan ember van saját és polgártársai legelőször életérdekeivel szemben.

De akinek belátása van, a kinek érzéke van a közszükségletek iránt; aki saját és polgártársainak jólétét, előmenetelét, az ipar fejlődését, — még ha nem lakik is véletlenül közvetlen a Szamos mellett, hanem valahol attól egy fél vagy negyed órányira fekvő városrészben a szí-

vén hordja: lehetetlen, hogy ellene legyen csatornázásnak és vízvezetéknek s visszariadva a tetemes áldozattól, városunk fejlődését legalább is egy félszázaddal visszalökje, sőt hozzájáruljon az ez irányban mindnyájunk által oly siralmasan érzett valóban kétségbejötlen szomorú állapotok fenntartásához.

Hanem természetesen a lehetetlenséggel szemben a legjobb akarat is, a legnagyobb áldozatkészség is, a legjobb belátás is hajótörést szenved. Egy millió vagy másfél millió forint egy Kolozsvárra nézt mindenestre akkora kiadás, akkora terhet fog az róni a jelen és jövő nemzedékre meglehet egy félszázadig is, hogy bizony kétszer is meg kell jölni, mint a városra csak a legkétségtelenebb szükséglettől kényszerítve, ekkora áldozatot rovnunk.

Vizsgáljuk tehát már most a kérdés pénzügyi oldalát. Ilyen nagy fontosságú kérdést elég gyakran nem szel-tetethetünk, hogy jól meg legyen hányva-vetve s világítva minden oldalról.

De erről egy-két szót jövőre,

— A horvát tartománygyűlés összehűlése ideje július második felére állapított meg midőn a bán és a hódolói küldöttség Laibachból visszatér. A megnyitás napja még nincs meghatározva, de valószínűleg július 23-ka lesz.

A magyar czimer használatáról szóló 1883. XVIII. t. cz. végrehajtása körül felmerült egy igen lényeges kérdés, mint értesülünk, közelebb a minisztertanács határozatával megoldást nyert. A törvény 5-ik-á értelmében ugyanis azoknak, kik a törvény alkotása előtt a magyar czimer joghalmazát használták, annak további használatába a törvény kihirdetését követő három hónapon belül benyújtandó folyamodásra megengedendő: a 4-ik. szerint azonban hitel- és pénzügyi intézetek csak a törvényhozás által nyerveket engedélyt a magyar czimer használatára. A minisztertanács közelebb kimondotta, hogy azon hitel- és pénzügyi intézetek, melyek a magyar czimer eddigig joghalmazát használták, azt az 5-ik §. kedvezményének igénybevétele mellett, tehát a törvényhozás engedélyének kérése nélkül, továbbra is használhatják.

— A N. Fr. Presse Budapestről a vas-kapu szabályozása tárgyában a következőket írja magának: A közlekedési miniszter a napokban Wallandt Ernő felügyelőt a Vaskapu vidékére küldte be új mérések eszközzése végett és ezen munkálatokra 10 ezer forint utalványozott. Wallandnak ezen küldetése az első gyakorlati lépés a Vaskapu szabályozási munkálatok megvalósítására. Kiténik továbbá ebből, hogy az ügy jelenleg még csak a műszaki előmunkálatok stádiumában van. A pénzügyi elintézésről ez idő szerint nem mondhatni egyebet, minthogy a kormány egyelőre várakozó állást foglal el és kötelező határozatot nem hozott. Már régebbi idő előtt egy francia tőkepénzes, Sallières báró, a ki Magyarországon bányászati vállalatokat is akar létesíteni, az általa képviselt és tekintélyesnek állított francia konzorcium nevében általános ajánlatot tett a Vaskapu szabályozási munkálatok átvétele tárgyában, ha rá ruházzák a hajózási ügyekhez beszedését és állami biztosítékot nyer. Ezen ajánlat, melyről nem bizonyos: határozott alakban történt-e, már régebbi keletű. A legutóbbi napokban a leszámlító és pénzváltó bank és csoportja is ajánlkozott a munkálatokra, még pedig olyképen, hogy a munkálatokat ő végezze és ezért jogot nyerje az állam garanciája mellett a hajózási díjakat beszédni. Ezen ajánlat sem tételt meghatározott formában. Annai bizonyos, hogy a csoport vezéregyéniségei a kormánnyal értekeztek. A Duna-gőzhajózási társulatról mint sem hallani, bár ezt is komoly versenyzőnek tartják a Vaskapu szabályozási munkálatoknál. Ordódy miniszternek alatt a tárgyalások már csaknem eredményre jutottak, de Kemény minisztersége alatt ez irányban mi sem történt.

— A közlekedési miniszter — mint értesülünk — körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben utal arra, hogy némely törvényhatóságokból a közlekedési miniszterium ügykörébe tartozó kérdésekben hozott határozatok elleni felfolyamodások egyszerűen s minden indokoló jelentés nélkül, vagy csak hiányos adatok kíséretében terjesztettek fel, úgy hogy azok alapos meg-bírálása sok nehézséggel jár. A miniszter ennek folytán felhívja a törvényhatóságokat, hogy jövőre előterjesztéseikben a folyamodványban elősorolt körülményekre és indokokra részletesen kiterjeszkedjenek.

— A betelepített bukovinai csángók ügye közelebb a m. kir. minisztertanács előtt

behatóan tárgyalott, s a szükségesnek mutatkozandó állami segélyezés kérdésében megállapodás jött létre. A minisztertanács most egy teljhatalmu kormánybiztos kiküldését határozta el, ki a bevándorlottak ügyének vitelével lesz megbízva.

— A közlekedési miniszterium költségvetését az egyes osztályok már elkészítették, s az „Orsz. Ert.” szerint, mielőtt a vasutak költségvetése elkészül, a miniszteriumban tárgyalás és végleges megállapítás alá vétetik, hogy e hó végén, vagy legkésőbb a jövő hó elején a pénzügyminiszteriumhoz átküldhessék.

— A magyar államvasutak igazgató tanácsa ma délután kezdte meg a magyar államvasutak költségvetésének tárgyalását. Tolnay miniszteri tanácsos vezérigazgató a tegnapi gyorsvonattal hazakeresztett Amsterdamból, hol a németországi vasutak műszaki osztályának ülésén, mint annak elnöke részt vett. A költségvetés tárgyalása legalább három napot vesz igénybe s körülbelül 20-án átküldetik a miniszteriumba.

Kossuth iratai.

Az Iratok negyedik kötetéből a III-ik cyczlost közli a „Pesti Napló” pénteki és szombati számában. Kossuth, Albachnak, a Ferenczrendi szerzetesek pesti zárdája egy-kori híres szónokának befolyását beszéli el, az ő közéletére. E befolyás Albachnak azon kijelentésében, mint mottóban foglaltatik. „Nincs a gyakorlatias életbölcseletnek nagyobb mestere, mint a magányos elmélkedés.” Kossuthnak fogsága után „A törvényhatósági tudósítások” miatt volt alkalma a börtönben elmélkedni. Albach befolyásának illusztrálására elbeszéli tehát, miért, mi okból, és hogyan szerkesztő ő az országgyűlési tudósításokat. Vázoljuk pár szóban. Ugyanis Zemplén megye közgyűlésén az 1832-iki országgyűlésre megválasztott követnek utasításokat készítettek. Én, folytatja Kossuth, a sajtó lebilincselést állapotára hivatam fel a rendek figyelmét, emlékeztetve hoztam, hogy a magyar törvény soha sem számított a gondolatok szabad közlésének megszorítását a királyi előjogok közé, hogy az előzetes vizsgálat igényt hozta be házámba, német importációt, melyet a törvény soha sem szentesített, s indokolva a sajtószabadság helyreállításának szükségét egy kulturális és értelemszerű, mint alkotmányos és politikai szempontból, indítványoztam, hogy a cenzúra eltörlése s a sajtószabadság visszaállítása utasításba adassék.

Az erre következő életem vita fordulópont közé esetemben. Ha indítványom elfogadtatik, eszembe sem jutott volna a gondolat, hogy megkezdett életpályámról lemondva, az országgyűlésre felenjenek; s a számbatábla nem jöhet véletlenségekkel eltekintve, valószínűleg Zemplénmegye gyűléstermének zöldszerűen morzsolgattam volna le az egész közéletemet.

Hanem az indítvány megbukott. Erre Kossuth a karok és rendek előtt kijelentette, miként életfeladatát tűzi ki magának, hogy egyéni működésével, saját szabadsága kockáztatásával is, utat tör a sajtó szabadság kivívására felé.

E kijelentés folytán született meg agyában az „Országgyűlési tudósítások” vállalatának eszméje, a mire különösen azon körülmény vezetett hogy Orosz József kiadta német nyelven Lipcsében az 1830 ki országgyűlési vitáiról tett jegyzetét, s ő látta, hogy azok mennyi érdeklődéssel találkoztak, mily mohón olvastattak.

Igy történt, hogy miután politikai barátai körében néhány példányt biztosítottak, egy zempléni fiatal embert (Gönczy-t) vitt magával, ki kezdetben egyetlen irnoka utóbb a munka szaporodásával mindvégig iró-dója főnöke volt, és felment Pozsonyba, s nyomtatásban nem tehetvén, írásban indította meg „Országgyűlési tudósítás” társulatát a mentelmi jog oltalma alatt melylyel mint egy jelen nem levő mágus (báró Vécsey Pál) követte birt. A tudósításokat így jellemzi Kossuth. Nyomorúságos eszköz volt: egy fagygyümölcs halavány világa a sötétségben, csak éppen arra elég, hogy a közvélemény meglássa, s látva, meg-terjeszti a sötétséget. Gyakorlatlan utas a jártauton úton, gyarlón szerkesztett, hibásan másolt, egy egy vagy másfél írvny írott leveleimnek 10—12 példányban hetenkint kétszer szétküldésével kezdtem munkához (a posta nemcsak akkor, de még évekkel később is, mikor a Pesti Hírlapot szerkesztettem, csak annyiszor jart, kivéve a pest-bécsi vonalat), lassan-lassan előfizetőim száma, törvényhatóságok, kaszinók, magánosok közt vagy 120—150-re szaporodott (soha többre, mert drága mulatság volt, havon-kint 8 váltó forint), de e nyomorúságos eszköz ezrek meg ezrek érzelmébe juttatta a szabadságvágy és hazafiság azon fátyla fényét, mely a törvényhozók szónoklataiban lobogott s mely a gyarló eszköz nél-

kül véka alá rejtett fény maradt volna, minthogy a szigorú cenzúra nem engedte meg az országgyűlési vitások közlését a hírlapokban, a kerületi ülések pedig, bár a vitaközvetítők tulajdonképpen ott folytak le, sem jegyzőkönyve, sem hivatalos naplója nem volt, az országos ülések, melyeknek e hivatalos közlönyei a királyi tábla tagjainak felügyelete alatt szerkesztettek, az elő-nők, ki személynők vagy alnádor hivatalos enuncziációján s a kisebbségekben levőknek maguk igazolására tett nyilatkozatain kívül már akkor is gyakran csak egy hangos „maradjon”-t adtak (t. i. maradjon a kerületi ülés végzése), kivéve, mikor időközben érkezett utasítások vagy egyesek „szinváltozása” folytán az országos ülésben a kerületi végzés megváltoztatott (mint például az örökhatóság kérdésében) a későbbi országgyűléseken a „maradjon” mind gyakori-bb és gyakoribb, 1847—48-ban jóformán kivétel nélküli szabállyá lett. Ennek oka az, hogy a KK. és RR. szükségét érezték annak, hogy tanácskozási mindinkább men-tekké tessék a kormányközegek közvetlen befolyásától.

Befejeztetvén 1836-ban az országgyűlés, a nemzet közléte a törvényhatóságok gyűléstermeibe húzódtak. Azoknak tanácskozásait közleni szintugy nem volt megengedve a hírlapoknak, s az ész és hazafiság fátyla, mely a törvényhatóságokban fellebögött, nem árasztathatott világosságot a gyűléstermek falain túl. Én, híven kitűzött feladatomhoz, elhatároztam csomóba gyűjteni azt az elszórtan lobogó fátylafényt, hogy világíthasson hegyen-völgyön végig országszer-te. A terjedő nyilvánosság utat fog törni a sajtószabadsághoz. Levelezőkről gondoskodtam a megyékben (a városokban akkor még nem volt közélet) s megindítottam (ismét csak írásban, mint az országgyűlésen tevém) „Törvényhatósági tudósításaimat” (melyeket Földváry Mihály alispán 1879-ben kiadásra méltatott). Gyarló, munka volt, nagyon gyarló, — azóta nyelv s irány gyönyörűen kifejtett, — de akkor még a megyei szónokok nem igen tűndöklött szabatságban; a (nyelvészeti tekintetben) hibás beszédek gyakran még hibásabbakká lettek a tudósítók tolla alatt: én nem igen voltam képes rajtuk javítani, s a kikerül-hetetlen lemosolási hibák még növelték a garázdáltságot; és még is hatottak, még pedig hatalmasan, mert mind elevebben érezték szükségüket pótolgattnak. — De akkor már nem fedezett a mentelmi jog. — Az ország nádora parancsot küldött reám a király nevében egy pestmegyei főszolgabíró által, hogy tudósításaimat szüntessem be.

En azt feleltem, hogy a törvényhatóságok gyűlései nyilvánosak; a mi nyilvánosan történik, arról szabad értesítést venni, s szabad értesíteni másokat. — Ehhez jogom van, s a mely jogot nekem a törvény s alkotmány megad, azt tölem elvenni a királynak niacsan joga. „Lex super Regem”; nem hajtok fejet az önkénynek.

Az eltöltő királyi parancs törvénytelen volt tárgyalásos tekintetben. De az volt a ki tekintetben is, mert a magyaralkotmányos-ságnak egyik ősi alapelve, hogy az országgló hatalom a megyei tisztviselőkkel csak a megye után rendelkezhetik. Ez lényeges alk-trésze a „semmit rólunk nélkülünk” olv-nek, mely a magyar alkotmányos önkormányszat épületének sarkköve; ez valóítja meg a magyar nemzetnek ősjogilag feltart-tott részletését az állami szuverénitás minden attributumaiban; oly gát ez az ön-kény ellen, oly biztosítása a személyes szabadságnak, melyet a világon semmi sem pótolhatna; s épen ez lett a fenforgó eset-ben megsejtve. Én hát a megyék elé vittem ügyemet; igen nagy részük pártomat fogta; magasan dagályozott az alkotmányos jog-érzet árja az országban; s én folytattam tudósításaimat hónapokon át, mintha semmi sem történt volna.

Kossuth kiköltöztött aztán a „zugligetbe” hol egy napon Eötvös királyi ügyész által elfogottat. Börtönében jutottak észébe Albach szavai „a gyakorlatias életbölcseletnek nagy mestere a magányos elmélkedés”. És így végzi e közleményét Kossuth:

Hát elkezdtem elmélkedni hazám sorsa felett, felkutatam bajaink eredetét, sülyed-sünk, hátramaradásunk okait, bonczolás alá vettem a haza tényleges állapotát, köz-jogi, politikai, közigazgatási, igazságszól-gáltatási, közigazgatási, társadalmi tekin-tetben; reá tettem kezemet minden egyes sebre és kerestem a gyógyulás feltételeit: rendre szedtem a problémákat és számolt vetve a tényekkel, megkérdézve a tudományt s az összehasonlító tapasztalást és tanul-ságot kérve a történelem bölcselétől, szá-batos terveket főttem ki agyamban a pro-blémák megoldása felől a szerint, a mint a körülmények a valóításra tágabb tért nyit-nak, vagy szűkebb határok közé szorítanak.

Igy ment ez tovább egy esztendőnél. Az elmélkedés benépesítette eszmékkel ma-gányomat — mint népesíti most is; s a sze-gény magányos rab nem érezte magát egye-dül, épen mint a szegény magányos öreg nem-érzi magát most sem egyedül e világtól el-szigetelt rideg magányában.

Az angol hajóraj Fiumében.

(Az Ellenzék tudósítójától.)

Jöttek, láttak, győztek, az az, hogy láttunk s győztünk. A győzelmes angolok meghódítva vonultak el a magyar kikötőből. Meghódította őket a fumei kormányzó palotájában tapasztalt főúri vendégzeretet. Egyébiránt a vereséget tán meg is érde-melték, azért a hadi cselért, melyet rajtuk elkövettek. Napokon át vártunk nagy hajószörnyet, s jött helyettük kettő, a fiu-meiek nem kis bosszúságára; nem baj, csak ha Polának és Triestnek szerezhettünk egy kis örömet, mert hát tudunk kell, ha Fiume örül ugy Triest bosszankodik, ha azonban Triest nevet, nekünk bosszankodás helyett eszünkbe jut, hogy az nevet igazán a ki utóljára nevet: Kecskemét és Körös tengerparti kiadásban.

Az angol flotta e hó 11-én vetett hor-gonyt kikötőnkben. Jövetelét megelőzőleg volt sürgős forgás a városban. A kormány-zói palotát kiforgatták hétköznapi formájá-ból, az Erzsébet-térre nappali világosságot varázsolt a villanyos világítás. Leolták a földre a tündöklő napot. Alig érkezett meg az „Alexandra” és a „Tameraire” két angol hadi gőzös, elsőnek Fabér hely-beli angol konzul ment az Alexandra fűdél-zetére, melyen Hay viceadmirális tartózkod-tott. Majd Lobkovicz herczeg tett látó-gatást, kit a megillető diszszel fogadtak. E két látogatást követte még egy harmadt Steinaecker Artur helybeli alkonul tisz-telgése. A délutáni órákban lassan benépe-sültek a város utcái az angol tengerészek csoportjaival.

Délután félhat órákor Lord Hay viceadmirális tiszeltgett gróf Szapáry Géza kormányzóval. Az érkező admiralist ugy a tengerpartján, mint a kormányzó pa-lota előtt, nagy népesport várta. A látogatás rövid félórát tartott, mely után lord Hay a Lobkovicz herczegnél tett rövid látogatás után, kíséretével együtt víz-szatért hajójára. Kévs vártatva reá gróf Szapáry Géza viszonzta az angolok látogatását Rukavina révkapitány és gróf Batthány Tivadar kíséretében. A kormányzó közlekedtélre élénk mozgás támadt a hajón, s fölfont zászlóval jelezték a távo-labb álló „Tameraire” hajónak a kor-mányzó közlekedését, mire a hajó fűdélzetén az osztrák himnusz játszottak. Az Alexandra fűdélzetén lord Hay törzskarának élén fo-gadta gr. Szapáryt, ki a Szent-István-rend nagy jelvényével volt diszitve. Alig lépett a hajó fűdélzetére a zenekar az osztrák himnusz hangoztatta, melyet a tengerészek fővezüket leemelve hallgattak. A látogatás csaknem fél óráig tartott. Alig távozott a kormányzó csónakja a hajótól, csekély tá-volságra 17 üdvölvés dördült, mely alatt gr. Szapáry Géza kíséretével csónakjában a hajó felé fordulva állott. A látogatásról visszatérő kormányzó hasonlóképp nagy nép-tömeg várta a Riván.

A kormányzó által rendezett disze-béd a hajóraj megérkezésének napján esti nyolcz órákor vette kezdetét. A szűkkörü, de fé-nyes ünnepélyen megjelentek lord Hay vice-admirális, Rawson az „Alexandra” és Nicholson a „Tameraire” parancsoka, továbbá Lobkovicz herczeg, Cietta polgármester, Barry osztrák ellenadmirá-lis, Krünovetter a hadi tengerészeti akadémiá parancsoka, gróf Hoyos, Whitehead torpedó gyáros, Littrow fregat kapitány, Hoffmann tóparancsnok, egy angol gyalogsági ezredes s huszonhárom angol tengerésztiszt, összesen negyvenhaton. Az asztalfőnél a háziaszonygr. Szapáry Géznél foglalt helyet ragyogó toleltben, s brillant ékszerekkel. Jobbján Hay vicead-mirál, balján Lobkovicz herczeg foglalt helyet, kormányzó jobbján ellenben Nicho-lson a „Tameraire” parancsnoka, legal-ján pedig Barry ellenadmirális ült.

Az első félköszöntő gróf Szapáry Géza kormányzó mondotta Victoria Anglia királynőjére angol nyelven, mire a kormány-zói palota alatt a Jellase ezred zenekara az angol himnusz játszott. A kormányzó tetszéssel fogadott toastjára az uralko-dóra emelte poharát, mire az osztrák him-nusz hangzott föl. Mindkét himnust a kor-mányzó vendégek állva hallgatták meg. A bankett közben óriási néptömeg lepte el a kormányzó palota környékét, hallgatva a katonai zenekar változatos darabjait, gyö-nyörködve az Erzsébet tért vakító fénybe borító villanyvilágításban.

A kormányzó által eszközölt fényes fogadtatás, s a kormányzóné szerbetremél-tósága a szó szoros értelmében elbávitte a vendégeket. A bankett éjjeli tizenegy óra-kor ért véget.

Az angolok időzése alatt kétségkívül legérdekesebb volt ama nagyszerű estély, melyet a kormányzó a bankettet követő nap-on rendezett. Előttünk állott a magyar főur, kifejtve oly fényt minőt csak a helyi körülmények között rövid idő alatt kifejte-ni emberleg lehetséges volt. Kétnapon száz és száz munkás kéz működött közre a kormányzó palota s az előtte elterülő Erzsé-bet tér díszítésén. E tért melyet egy kocsi ut választ el a palotától, a kormányzó

*) A magányból került a nagy reformátorok s a dogmák alkotói, mint Mahomed, Luther sth.

saját terve szerint egy hatalmas lépcsőal-kotmányonnyal kötötték össze az emelet erkélyének szélességében.

A díszítési munkálatok gyors kivitele körül különösen Németh Imre miniszteri tanácsos és Hajnal Antal építészeti felügyelő követtek el minden lehetőt, nem kivéve fáradságot, hogy néhány rövid óra alatt a prózából költsézetet teremtsenek.

Es valóban szép látványt nyújtott az Erzsébeti a kormányzó palota homlokzatával. Egy kis részlet az egyiptomi stílusból, midőn még Semiramis függő kertjei virágoztak. Az estély kilencz órakor vette kezdetét s egy negyed tíze megtelték a földszintet termek.

Mialatt a nagyterem bejáratánál a főuri házigazda fogadta a vendégeket, ezalatt gróf Szapáry a terem közepén cerclét tartott, majd Hay viczedmiralissal társalgott. A grófné ezüstelt gazdagon himezett világos kék atlatz ruhát viselt, fején gyémánt diadém s nyakán pompás brillant ékszer ragyogott vakító fényben. A fokozódó hőség lassankint a szabadba kényszerítte a vendégeket, kik tarka csoportokba oszolva foglaltak el a tündéri fényben úszó park utait, melyek mentén változatosnál, változatosabb exotikus növények, pálmák, ficusok, magnóliák, tuják s diszvirágú gyönyörködtek a szemet. A kert széles keresztutain voltak föllátva a terített asztalok, míg a park rotundájában kisebb asztalok voltak elhelyezve, kényelmes pamlagokkal és lámpákkal. A mily nagyszerű látványt nyújtott a park a lépcsőfölről tekintve, ép oly impozans volt a parkból nézve, szünyegekkel bevont széles lépcsőzet, melyen hasonlóképpen egyes csoportok helyezkedtek el. Pompás operaszínpad, melyből nem hiányzott sem a meg-megszokott égboltozat, sem a zene lágy hangjai, suttogó bokrok, szereplő hölgyek, tisztos távolban pedig ácsorgó népség s katonaság, mely a meglepetés halk morajával fogadja fényárban úszó királyi udvart; a valóság lépett át a költészet világába; kés, villa és pohár csörrenés juttatja csak eszünkbe, hogy a káprázat világában nem Helicon forrásából, de kristály poharak gyöngyöző borával enyhítik szomjukat az emberek.

A lépcsőzettel szemben a Jellasics ezred zenekara a kert közepe táján pedig a városi zenekar játszott fölváltva. Tíz óra táján tánczara sorakozott a közönség, mely a villanyos fényvel bevilágított ligetek között tündéri látványt nyújtott. A park különböző részein tarka csoportok helyezkedtek el, s közöttük fűrés látni livrések elegans öltözetben, hortkák körül csillogó serviceken mindenkinek azt mit csak szeme szájá megkívánt. Vörösnyű fagyalt, kristályos citromviz, mosolygó szamóca, illatos thea, habos... a dűsan megrakott asztalokon pedig az emberiség civilizatorainak a szakácsoknak művészete bouef à l'anglaise, pompás halak és sülték s a jó ég tudná hányféle gourmet-falat alakjában tettek tanuságot arról, hogy hivott művészeknek, nem pedig kontárkodó dilettánsnak alkotásai!

Az est hősei természetesen az anglosok voltak. A két hajó összes tisztjei elkezdve az őz Hay admiralistól, a czukros száju kis William kadétig, — nemcsak az áldozatkész házi gazdának, hanem vendégek vendégei is voltak. Status a statusban. Tizenegy óra táján szöcsöven át adtak jelt a Mária Terézia molon a görög tüzek meggyújtására, a nemzeti színű tüzfény pompásan egészítte ki az impozans képet. És mert 650 meghívóra 500-nál több meghívott jelent meg, nagy feladat lenne valamennyinek fölöröslésébe becsatlakozni. A hölgyek közül Dr. Vallencsics Antal, Németh Imre miniszteri tanácsosok nejét, br. Schneiderné, br. Wranyeczany Györgyné és Simonné, Eördögh osztály tanácsosnét, Kronovetter ezrednét,

Leardnét, Radakovics ezrednét, Szabó alezrednét Hajnal Antalét, lo-vag Cosulichét, Francovichnét, Dr. Gellertichnét, Wilhelm Sannonnét, Hoffmannét, Fábennét, Nyírák Lajosnét, Fülöpénét, Deiszlénét, Dr. Dall'astanét, Emmerling Vilmosnét, továbbá báró Molinári tábornagy két leányát Beatrixét és Helenát, két Lazzarini, Merzljak, Dall'Oste, Rossi, dróf Domini stb. k. a-at említjük fel. Jelen voltak még Lobkovitz herceg, báró Schneider tábornok, gróf Hoyos, Ciotta polgármester, Dr. Vallencsics Antal és Németh Imre miniszteri tanácsosok, báró Wranyeczany György és Simon Eördögh osztálytanácsos, gróf Horváth Tholdy, Hajnal Antal építészeti felügyelő, Dr. Kennedy, P. H. szerkesztője, Fűsüs titkár, Kronowetter, Radakovics, Littrow és Leard ezredesek, Dr. Erődi, Dr. Vajna Dr. Feichtinger, a városi képviselő testület, s a külföldi államok képviselői s mások. A Fiumében pártját ritkító estély éjfélt utánig tartott. A vendégek fűző szívvel hagyták el a palotát az angolok pedig megtanulták ismerni egy magyar főúr áldozatkész vendég szeretetét.

Az Alexandra földéltet.

Az ünnepélyt követő napon az angolok az Alexandra földéltet tettek a jókedv színhelyévé.

A kormányzó családja által adott fényes estély vendégei valamennyien Hay viczedmiraliss vendégei voltak. Ezt megelőzőleg a kormányzó tiszteletére díszbeöltözött Hay viczedmiralissal, melyen gróf Szapáry Géza kormányzó és neje, továbbá fiuk László gróf, Lobkovitz herceg, s még néhány notabilitás volt hivatalos. Az ebéd délután 3 órakor ért véget. A vendégek tiszteletére rendezett mulatság délután 4 órakor kezdődött, közben a hajózenekar játszott különféle darabot; a négyeseket rendszerint 50—60 pár tánczolta. Öt óra táján haladt el az Alexandria mellett a „Deli” gőzös, melynek földéltetén gr. Szapáry Géza, Hay viczedmiraliss, Lobkovitz hg., gr. Szapáry Géza s még néhányan foglaltak helyet; az előkelő és szűk körű társaság Abbazába rándult, hol huzamosabb ideig tartózkodott. Az elvonuló „Deli” gőzöst az Alexandria vendégei élénken üdvözölték; a hajó földéltetén egybegyűlt vendégeket az angolok a legnagyobb előzetekességgel üdvözölték ki, míg végre egy negyed nyolcz órakor a társaság élénk hurrah kiáltások között vett búcsút az angoloktól. A hajók másnap hagyták el kikötőnket, a földéltetéről egy-egy fehér fűvegintett a partok felé búcsuzásul.

A tiszta-eszlári bűnpör irataiból.

A zsidó templom földéltetén a legnagyobboldozatott segélykiáltások.

I. Özv. Fekete Jánosné vallomása: Özv. Fekete Jánosné szül. Kramer Borbára a vizsgálóbíró előtt következőket vallotta:

April 1-én d. e. 10—11 óra táján az utcán haladván, a zsidó templom mellett mentem el s ekkor a templom felől sírást hallottam, de ezt közelebből meg nem figyeltem, nem tudhatom, hogy gyermekről vagy felnőtt embertől szírmazott-e? Anyit láttam még, hogy a zsidó templom ajtója előtt, két oldalt az ajtófeleknél 1—1 zsidó állott az ut felé nézve, de a távolság miatt nem ismertem fel őket.

Junius 21-én özv. Feketéné újból kihallgatván, a következőket vallotta:

„April 1-én Ófaluból mentem haza, a sírás, melyet hallottam, nem kis gyermekről eredt, nem tudom megmondani, hogy akkor, midőn a zsidó templom mellett elhaladtam, 11 óra elmúlt-e már. Csak annyit mondhatok, hogy mikor hazaértem, nem sokára dél lett.”

Egyszer midőn az ifjú rendkívül rosszul volt, s deliriumában nem bírtak vele, ő is bement hozzá, s igyekezett lecsendesíteni. A mint ágya mellett állott égő homlokára téve hideg kezét, Ross kinyújtá feléje a karjait, s gyöngéd majdnem esekelő hangon „anyámnak” szólította. A mint lady Hester ez édes nevet először meghallá, egész testében megragadva visszahökken. De midőn a beteg másodszor is mondá, e szó varázshatalma átjárta szívét; s midőn a beteg harmadszor is ismétlé, akkor a féltékeny büszke asszony, ki eddig kíméletlenül féltékenységgel üldözte mostoha fiát, fejét a keblére vonta, gyöngédien simogatta, s szeretetteljes szavakkal csendesítette. E percztől kezdve minden harag, keserű gyűlölség s féltékenység kihal szívéből. Ő erős és mély szenvedélyekkel bíró asszony volt, de nem gonosz indulat, s szívét meg lehetett lágyítani. S midőn a beteg forró feje kebelén nyugodott, a spanyol asszony és fia iránti gyűlölet el lett feledve. Ez óráról kezdve Ross iránti érzelmei megváltoztak.

Leamot még most is gyűlölte; de Ross öt betegségében „anyámnak” szólította, ragaszkodott hozzá, deliriumában csak ő általa engedte magát lecsillapítani, s égő fejét keblére hajtva ottan csendesen elaludt, s az anyai érzés felébredt benne, s nem tudott többé Rossra haragudni.

És ekkor elgondolta, hogy mennyi fájdalomtól megkímélte volna magát, ha igyekezett volna Rosst elejétől kezdve szeretni.

II. Özv. Kovács-Lengyel Istvánné vallomása:

Tanuvallomási jegyzőkönyv. Felvettét a nyiregyházi kir. törvényszék vizsgálóbírája által gyilkossággal vádolt Scharf József és társai bűnjegyében 1882. május hó 21-ik napján T.-Eszlárön özv. Lengyel Istvánné házában.

A zsidó templom szomszédságában az ágyban beteg lengett Lengyel Istvánné igaz vallomástételre, a leteendő eskü szentegére és a hamis eskü következményeire lett figyelmeztetés után, felkérésre előadja:

Virágvasárnap előtti szombatn délután háromszori kiáltást hallott a házában szomszédságában lévő zsidó templom felől oly formán, mintha a föld alól jöttek volna azok. A kiáltások gyermekkiáltásoknak remltek előtte, segélykiáltásoknak hasonlának olyformán, hogy „Kovácsné jöjjön ki!” El lévén foglalta, nem nézett utána a dolagnak, s kis gyermekeit nem akarva odahagyni, nem is ment ki a kapuba, csak annyit mondhat, hogy a kiáltások elhangozván tovább semmit nem hallott, s az utcán senkit nem látott.

Előadja még, hogy feltűnt neki, hogy a kérdéses szombatn a zsidók csak délben mentek el a templomból, holott máskor tizenegy óránál tovább nem szoktak imádkozni.

Végre megjegyzi, hogy a zsidó templom túl felől szomszédságában lakó Scharf Józsefné — mióta Solymosi Eszter eltűnt — dacára annak, hogy azelőtt nem szokott házához járni, többször felkereste őt s kérdészködött, hogy vajjon áthalatszék e hozzájuk a beszéd vagy kiáltás a szomszédos zsidó templomból. Egyebet előadni nem tud.

Felolvasás után helybenhagyva — aláíratik. K. m. f. özv. Lengyel Istvánné keze vonása, néviro Bary. — Bary József vizsgálóbíró, Péczely Kálmán törvényszéki írnok.

A kihallgatásnál jelen volt kir. ügyész Egressy Nagy László indítványa folytán kihallgatott tanu, tekintettel arra, hogy környezete egy nyilatkozott, miszerint az orvos életveszélyesnek nyilvánította betegségét, a bűnvádi eljárás szabályai 77 § a alapján vizsgálóbíró által vallomására meghiteltetett. K. m. f. Bary József s. k. vizsgálóbíró Egressy-Nagy László s. k. kir. ügyész.

1882. jun. 4-én előlirt vizsgálóbíró dr. Székely Ferenc kir. főügyési helyettes és Egressy Nagy László kir. ügyész jelenléteben kísérletet tén arra nézve, hogy a zsidó templomból vagy az egyházi lakból jövő kiáltások hallható-e Lengyel Istvánné lakására, konstatáltatott, hogy oly erős kiáltás, a minő egy kétségbeesett egyéntől származhatik, már akár a zsidó templomból, avagy ennek előlirtvárból, akár pedig a zsidó egyházi lakásával kapcsolatos tündő helyiség egyik vagy másik szobájából jöjjön — a Lengyel Istvánné kapuja elé majdnem egészen tisztán. — az udvarra, illetve a tornácra pedig kevésbé tisztán, inkább tompán — s olyképen, mintha a föld alól jönne, halatszik. Kelt T.-Eszlár, 1882. junius 4. Bary József s. k. vizsgálóbíró.

Folytatva 1882. szept. 6-án T.-Eszlárön özv. Lengyel Istvánné felkérésére előadja, miszerint a f. évi május 21-ik vallomásában említett kiáltást a zsidó templom felől kora délután hallotta, az időt óra szerint pontosan nem tudja meghatározni, de minden esetre 12 óra elmultával volt már az. Felolvasatván, helybenhagyva aláíratik. K. m. f. özv. Lengyel Istvánné k.-v. néviro Bary. Bary József vizsgálóbíró.

A hullacsempészet.

Az állítólagos hullacsempészet legfőbb terhelő tanuja Szmilovics Jankel tutas volt, ki eleinte nem akart tudni semmit a hullacsempészetéről, később bevallotta azt, legvégül pedig visszavonta e vallomását. A

hullacsempészetet beismerő vallomása következő:

Szmilovics Jankel vallomása július 15-ike Nyiregyházián:

Kerecsenyből Eszenybe s onnan Szt.-Mártonba mentem, hogy Keszenbaum Gimp-litól, illetőleg Rubenstein Mayertől adósságot hajtssak be. Eszenyből reggel 9—10 óra tájban a réven, a szt.-mártoni oldalra átmenvén a réven felül az uthoz közel szekeret láttam, a mely félre volt állítva. A szekéren két zsidó ült. Ezek egyike megszólított. Elmondta hogy ő eszlári boltos s társa is oda való, a nevét is megmondta, de én elfelejtettem. Elbeszélte, hogy Eszláron megöltek egy lányt s a zsidókat gyanúsítják s hogy annak, ki a leányt élve vagy halva föltalálja 5000 frt van biztosítva. Azt mondá továbbá, hogy az elűnt az ő szekerekön van, hogy vigyem el a hullát s szerezsem el Ljk vagy Dada körül s ha valakinek ott hirt adok felőle, megkapom az 5000 frtot. Mig így beszélgettünk, megláttuk a szekelencei tutasokat, kik akkor haladtak el mellettünk a Tiszán. Ekkor az eszlári boltos be fogatott, én is felültem a szekerekre s a parton lefelé hajtottunk. Naplementekor Kis-és Nagy-tárkány között a tutasok kikötöttek, mi is közelükben megállottunk. Én ki-hívtam a tutasról Herskó Dávidot a partra s oda jövőn hozzá két oláh társaságában, megbeszéltek vele a dolgot. Herskó a hullaszállítást vállalta s a hullát a két oláh segélyével a kocsirol levevén, bevitték a tutasra. Az eszlári boltos adott nekik pénzt. A hulla az átadásokor fel volt öltöztetve.

Gyürky Miklós öngyilkosságához.

A levél melyet Gyürky Miklós a feynyítő törvényszék alelnökének, Kriszt Jánosnak hagyott így hangzik:

Mélyen tisztelt szeretett elnököm! Élttem utolsó perczében vagy talán néhány órával korábban írom e levelet. Kérem nagyságodat s nagyságod utján összes tiszt-társaimat bocsásásnak meg egykori tiszt-társuknak, kinek egy csekély hibájáért élet-téve kelle bűnhődnie. Mikor nagyságod jó elnököm e levelet olvassa, én szerencsétlen ember már kiszervettem. Azt hiszem, hogy egy haldoklónak, ki maga szánta magára a halált, utolsó szavai minden becsületes ember lelkében hitelt tagnak ébreszteni. Eltem utolsó perczében esküszöm arra, hogy hibám sem több sem kevesebb, mint a mint írom u. m.: 1880. évben nagyságod ur vizsgálóbíróval emelt fel s mindjárt május havában Hauptmann József és társai nagy-terjedelmű betörési lopás ügybeni vizsgálá-tot vettem át Wettstein Gyula ügyei fejé-ben. E hó végén érkezett a törvényszékhez egy rendőri feljelentés Pospischill helyese-ben Pospichal Antal és társai ellen szintén betörési lopás iránt. E reám nézve végeztessé vált feljelentést nagyságod másra szig-nálta, de az, kire szígnálva lett, a rendőri feljelentésből úgy láttá, mintha Pospichal és Hauptmann-féle ügy között összefüg-gés lenne s így párnap mulva Bartay az ügyet is reamtolta.

En telve ambícióval örültem a két érdekes vizsgáltnak s azt illetve utóbbit magamtól előadni természetesen meg sem kísértettem. A Pospichal Antal elleni ügyben bizonyos Pollák, szül. Strausz Rózsa vagy Johanna nevű nő vádoltatott, kiről Pospichal azt állítá, hogy valami szappant mint tudva lopottat vásárolt meg tőle, s hogy e nő az ő közreműködése mellett zálogházi magánbáraccsal üzletszerű csálásokat visz véghez. Egyetlen egy speciális esetet a Foltin-féle kabát esetét tudta felemlíteni. Én a már egy ízben kihallgatott Pollák Rózsát újabban beidézttem s kihallgattam a Pospichal által elmondott csálások iránt is — levén ez időben a család még hivatalból üldözendő. A Pospichal által elmondott esa-

lasi mód valóban felfoghatatlan s a vádlatnak keményen összefogattam s a nélkül, hogy volna a tisztelt asszonyság ajálási tünetekét színlte, mire én folytatolagos kihallgatást ha jól emlékszem 1880. év július 1-ére el-jeligen sanyaru helyzetben tündöttem, kint 25 frtot kaptam belőle s ehöz járul még mintegy harminc 50 frtyi keresetem, melyet másolással kerestem fentartásomra. A fentebbi határidő előtti napon hivatalos szö-véd mint Pollák Rózsa megbízottja s kért lennék enyhe ügyfele iránt, a zálog há-czákkal csalásban, ugy sem lévén vélem-nye szerint kriminális. Az ügyvéddel rö-vide végeztem, mondván neki, hogy nekem nem ügyvéddel, hanem a vádoltóval van dolgom s ha holnap az fel nem jöved ki-hallgatás végett, ugy őt másnap elő fogom állíttatni.

Mi történt, mire használták fel a gaz-jordánok becsületes szegény helyzetemet. Másnap reggel Pollákknak állítólagos fér-jeg, egy őz szakálú zsidó, kora reggel fel-keresett lakásomon s előttem ki meg ágy-ban feküdtem térdén állva könyörgött, la-nék elnéző neje iránt ne zaklassam azt, ő dugszdag ember, hálás elismeréssel leml. Én a siránkozó vén embert szintén meg-sajnáltam, bízottam, hogy legkisebb jogta-lanság sem történhetik nevével és megfog-tam neki, hogy reggeli 9 órakor hivatalom-ban legyen kihallgatás végett. Az öreg em-ber igen szerény szobából eltávozott, de alig lépett ki ajtóm küszöbén, észrevettem hogy a zsidó éjjeli szekrényemen egy dró 50 frtos bankjegyet ellefejtett. En felugrot-tam ágyamból és utána futottam a zsi-dónak s azt az udvarról visszaszólítottam.

A zsidó akkori szobagazdám né-hai Dicső István s most még életben lévő neje jelenlétében himezett-hámozott úgy, hogy vérpénzét, 50 frtyát utána dobtam az udvar-ra. Ugy emléik előttem, láttá azt akkori la-kásom szerb-utczában (származam emlé-k-szem) lakó csinos szőke leány, kit Dicsőné meg tudna nevezni. A zsidó elkorodott de ugy látszik neki jó ismerete volt helyze-temről s még jobban meggyőződött arról, látva szobámuak felettébb szerény voltát s ördögi mesteriségét abba nem hagyta. Én felöltözködven, távoztam hazulról s a há-kapuja előtt találkoztam a zsidóval, ki is-mét hozzá látott ördögi mesteriségéhez a es-bításhoz. Most már 100 forinttal állt elő, sirt és könyörgött, vegyem azt el — ő tud-já, hogy lakással is adós vagyok s hogy meg vagyok szorulva, ő e pénznek nem ajándékba, de kölcsön adja, fizessen azt vis-sza, ha pénzem leend. Az ördög nem távo-zott nyakamról, meglopta szegénységemet, becsületesemet! Első és utolsó esetem val minden baltorsaim között, hogy ily vérdíj szennyezte volna be kezemet. Nem tagadom, hogy mint hagyatéki előadónak egy mint másoknak, nekem is voltak némi jövedele-m, de csak becsületes ajándékok lévén, mik-el nem lelkiismeretem, de magán szorgalm-mal lett honorálva. A vén zsidó által nek-m nyújtott pénz vérdíj volt, az megküta-tott s halálba kergetett. Más becsületes val-talnok azt tette volna, hogy elintéti az ügyet — szépití Pollákné dolgát s minden rendben van.

En az elfogadott 100 frttal összezatam-tam. Ez enyhíté tán két hónapon helyze-temet, de mintegy megbékélt, nem bírtam elég lelkiörövel, hogy az ügyet tovább írtam. Négy vagy három teljes hónap mul-t el, az alatt betetejeztam vagy 80 más vizsgá-latot, de a Pospichal-féle ügyhöz nem mert-tem nyulni. Természetesen Pospichal Antal és társai védői szorgalmazták az ügyet eset-leg vádoltat szabad lábra tételeit, nekem családom körébe szűnődőre kelle menne-m — dilemmába keveredtem. A leggyorsabb de reám végeztesse vált lépésre szántam

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZAJA.

1883. június 18.

A végzetes liliumok.

(Elain szerzőjéről.)

X.

(28. Folytatás.)

— Mondják meg az igazat! — kiáltá, s ugy elváltozott a színe, és oly halálos betegnek látszott, hogy a körülötte valók, visszaeséstől tartva, meg voltak rémülve.

Határozottan állították, hogy Leam egészen jól van, s megígérték, hogy hajó-ban lesz s ereje visszatér rögtön meglát-hatja.

Igyekeztem minél előbb megerősödni, monda felindulástól reszkető hangon. Kérdézködött rólam? Kérdé.

— Oh igen, számtalanszor volt, a válasz — Sietnem kell s rajta lenni, hogy hamar meggyógyuljak, monda.

Es szavát tartá. Engedelmesebb bete-get képzelné sem lehetett. Nem csuda, meg akart gyógyulni, akaratereje a lehatalma-sabb erősítő volt.

Lady Cumnor minden nap a beteg szo-bájában volt. Eleinte nem akart állapota fe-llett aggodalmat mutatni. Szenvedélye ugy okoskodott, hogy nabár nem is ülte meg a kis fiut, de az általa szeretett leány bűnös volt, tehát ő Rossnak sem tudott megbö-csátani. De ez az elfogultság csakhamar megváltoztat.

A mint az ifjú jobban lett, mind töb-bet-többsen s bizalmasabban beszélgettek együtt. Egyszer összekulesolt kezekkel azt monda:

— Ross, az élet sohasem lesz többé a régi előttem. Anyyira szerettem a kis fia-mat! Az emberek azt hiszik, hogy az elkü-vetett bűnök nincsenek ez életben megbün-tetve! S lásd, hogy megbüntetett engem az ég! Ross, én nagyon hibás vagyok, én féltékeny voltam anyádra s gyűlöltém őt; s büntetésül elvesztettem gyermekemet. Ha jó, türelmes és gyöngéd lettem volna, a kis Hugomát nem vesztettem volna el, oh drá-ga gyermekem, kis Hugom!

De minél jobb s gyöngédebb lett Ross-hoz, Leam gyűlölete annál kíméletlenebb lett. Ő hitte, hogy Leam gyermekének gyil-kosa, s hogy tettének indoka a Ross iránti szerelme volt. Lady Cumnor óráig beszélt e tárgyról Rossal; de az ifjú tántoríthatatlan volt hitében. Ő egy pillanatig sem kételke-dett Leamban, némes lelkét ősmere, hogy is tehette volna!

De Ross, szokta volt lady Cumnor mondani, te magad elősmered, hogy láttad a távolból közeledni, s a gyermeknek azt mondtad, hogy szaladjon hozzá: s a gyer-mek szemedlátára elindult, s e percztől kezdve senki sem látta többé, egész addig, míg a liliumok között halva kapták.

— Ez kimagyarázhatatlannak tetszik — monda Ross, itt valaminek kellett tör-ténni a kis fiuval a mit nem tudunk.

— De ha nem bűnös, miért vádolta magát?

— Nem tudom; nem értem; épen ez a rejtély előttem. A kis fiu nagyon szerette a vizililiumokat; engem is kért, hogy vigyem oda; s ha megengedtem volna mind leszagatta volna. Lehet, hogy a vízbe esett. Ki tudja, hogy volt! százféle előre nem látható szerencsétlenség történhetett vele!

— Igen, igen, — kiáltá lady Cumnor türelmetlenül; ezt én is beösmerek! De mi-ért vádolta magát ha ártatlan volt?

— Ez az a rejtély mit meg akarok fejteni, — volt a határozott válasz. Mihelyt anyyira erőssödöm, hogy a szobából kimoz-dulhatok, rögtön meglátogatom őt, s remény-lem akkor nyomára jövök, hogy hogy kezd-jek a munkához. Ha nem vesztettem volna el erőmet s egészségemet ez a képtelen ügy nem került volna fegyelmi tárgyalás alá. Mily neveltesse az a gondolat Leamot örül-nek nyilvánítani!

— Ez volt az egyedüli út életét meg-menteni, válaszolá lady Cumnor. Hidd el Ross sokkal jobb ha valakit örülnek nyil-vánítanak — mint gonosznak.

— En be fogom bizonyítani, hogy ő nem örült és nem gonosz — monda Ross.

Rossnak a betegsége s hosszas lábba-dozása alatt, Cenci herceg volt a legfigyel-mesebb, fáradhatatlanabb s hűségesebb ápo-lója s barátja, kinek érdeklődése e tragediá-ban egy perczre sem lankadt; annál inkább

mert saját sorsa is össze volt vele füve.

Elmondta Rossnak a lady Viola ígérését, s nagyon nyugtalan és aggodalmas volt.

— Ross — monda — igyekezzék ha-mar meggyógyulni s ketten megpróbáljuk, hogy mire meggyünk; én segítségére leszek.

E beszélgetés után három nap múlva Ross elég erősnek érezte magát a kímé-letre s az előjáróktól engedélyt kérve meglátogatá mennyasszonyát. A mint belépett hozzá először nem tudott szólni csak a kar-jai közé szorította, s szenvedélyes csókoka-l halmozta el a szép halvány arcot. Ne-hány perczig nem beszéltek egyébről csak arról, hogy mily végtelentlenül szeretik egy-mást, de Rossnak csakhamar eszébe jutott látogatásának a fő célja, s azt kérde: — Már most édesem beszéljünk komo-lyan; mordd meg mi az a rejtély a mit nem értek? Miért vettél e bünt magadra? Mert én megesküszöm arra, hogy te nem vagy bűnös! Ártatlanságodban oly erős a hitem mint az égbén.

A leány tiszta átható tekintettel né-zett reá. Szemei Rossnak a szíve mélyében látszóttak olvasni.

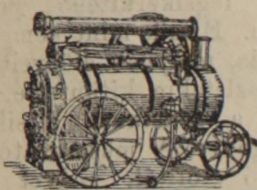
— Te kérdezed azt tőlem kedvesem? Oh, szerelmem, hát nem értem?

— Nem, volt a lassu válasz; nem ér-telek. Én csak egyről vagyok bizonyos, hogy e bünt nem te követted el.

Leam még mindig rajta csüngött, resz-kető karokkal, remegő ajakkal.

(Folyt. követ.)

BARTHA MIKLOS.

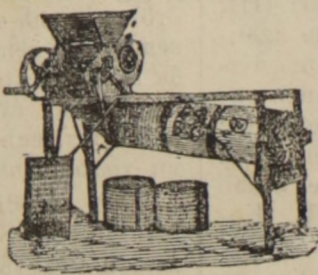
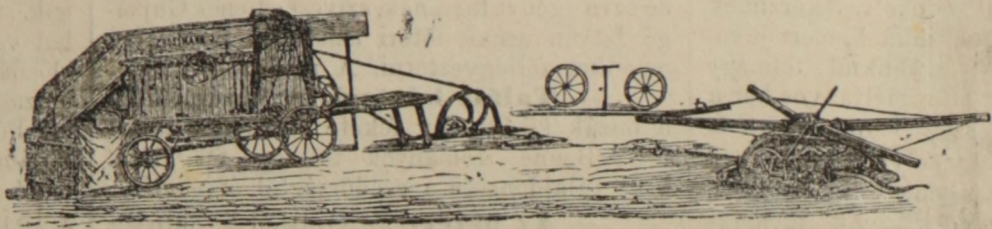
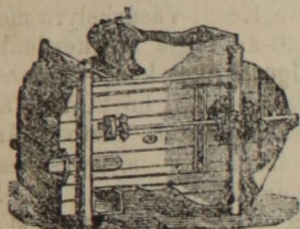
RANSOMES, HEAD ÉS JEFFERIES FÜGYNÖKE GROSSMANN J. BUDAPESTEN.

286. 6-6.

GROSSMANN ÉS RAUSCHENBACH ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁRA BUDAPESTEN.

Szíves megkeresésre és gyártelepünk meglátogatására tisztelettel felkérjük az érdekeltek.

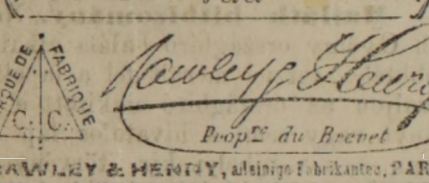
A legkitünőbb cigarette-papír

293. 6-22 a

LE HOUBLON

francia gyártmány.
Utazások ellen figyelemztetünk!!

Ezen cigarette-papír csak egy valódi, ha minden egyes lapon „Le Houblon” van sajtoltva és minden doboz az itt alább látható védjeggyel van ellátva.

HIREDETÉSEK AZ
„ELLENZÉK”
kiadójánálban felvételek.
BELKIRÁLY-UTCA 16. szám.

TEUTSCH B.J. SEGESVÁRT szállít

legolcsóbb varrógépeket
(osztrák gyártmány.)

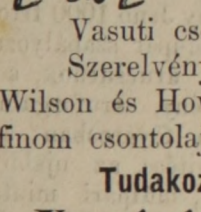

Singer Lit A-féle czérnahajtóval önsé-
velővel 30 frt.

Singer Lit A-féle, nickelvezve záros borí-
tékkal (szekrényvel), mozgó csigával ellá-
tott állvánnyal, nagyon elegáns 34 frt.

Wheeler és Wilson rendszer 28 frt.

és valamennyi nála vásárolt gépért mint ez-
előtt, úgy most is szavatosságot vállal.

Vasuti csomagolás díjmentesen.
Szerelvények, segédzszerkék; tűk, a Singer, Wheeler és
Wilson és Howe gépekhez, továbbá: gépczérna, gépselyem,
finom csontolaj stb. stb. a legjutányosabb gyári árakon.

Tudakozódásokra posta fordultával válaszol.

Varrógépek részletezésre is adtnak.

220. 4-5.

Teutsch B. József

Segesvárt.

A Budapest—predelői vonal Nagy-várad Brassói
részének

menetrendje.

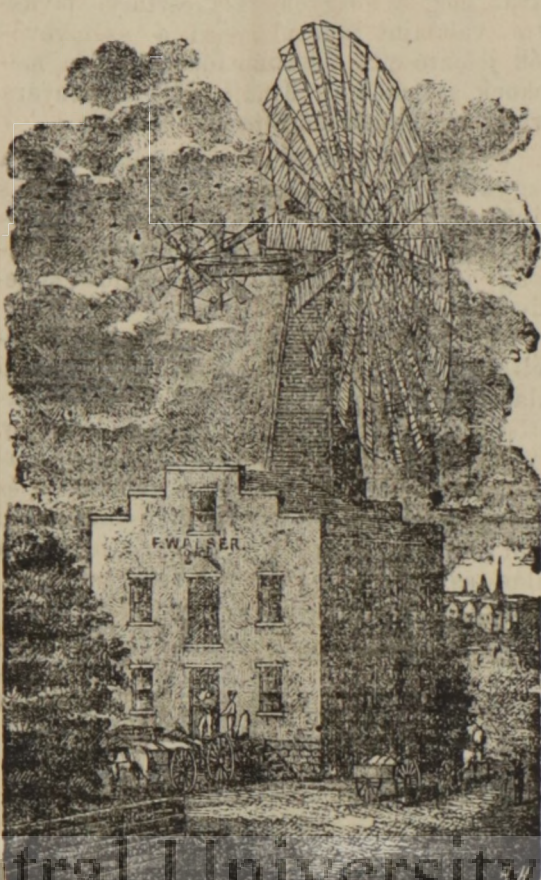
(a keretbe foglalt számok az esti 6 órától reggeli 6 óráig tartó
időt jelentik.)

N.-Várad—Predelői				Predelői—N. Várad.			
ÁLLOMÁSOK	Szem. vonat	Vegy. vonat	Gyors vonat	ÁLLOMÁSOK	Gyors vonat	Szem. vonat	Vegy. vonat
	204 I.	212 I.	202		201 I.	203 I.	211 I.
	II. III.	II. III.	I. II.		II. III.	II. III.	II. III.
	osztály				osztály		
Nagy-Várad	4.11	5.22	3.20	Brassó	4.11	5.22	3.20
Csucs	6.49	—	5.28	Földvár	4.11	5.22	3.20
Bánfi-Hunyad	7.26	—	6.01	Ágostonfalva	4.11	5.22	3.20
Kolozsvár	8.57	—	7.08	Héjasfalva	4.11	5.22	3.20
Deés-felé	9.23	—	7.18	Segesvár	4.11	5.22	3.20
Apahida	9.50	—	—	Medgyes	4.11	5.22	3.20
Kocsárd	11.54	—	8.51	K-Kapus	4.11	5.22	3.20
Vásárhely-felé	12.04	—	8.53	Szeben-felé	4.11	5.22	3.20
Tóvis	1.03	—	9.33	Gy. Fehérv. f.	4.11	5.22	3.20
Fehérvár-felé	1.15	—	9.40	Kocsárd	4.11	5.22	3.20
Kis-Kapus	2.52	—	10.42	M.-Vásárh. f.	4.11	5.22	3.20
Szeben-felé	3.07	—	10.49	Apahida	4.11	5.22	3.20
Medgyes	3.27	—	11.03	Kolozsvár	4.11	5.22	3.20
Segesvár	4.40	—	11.51	Deés-felé	4.11	5.22	3.20
Héjasfalva	4.50	—	12.11	B.-Hunyad	4.11	5.22	3.20
Homoród	5.08	—	12.26	Csucs	4.11	5.22	3.20
Ágostonfalva	6.47	—	1.29	Nagy Várad	4.11	5.22	3.20
Földvár	7.36	—	2.04				
Brassó	8.41	—	2.44				

SZÉLFORGONY.

Szivattyuk
hajtására.

Ezen gép ki-
váló figyelem-
mel Erdély ró-
máinak viszo-
nyaira, szer-
kesztve mint
teljesen költ-
ség nélkül mű-
ködő, hajtó
gépezet, gaz-
daságok, lak-
házak, kertek
nek vízzel való
ellátására na-
gyon ajánlha-
tó; oly szilár-
dan és élelme-
sen van szer-
kesztve, hogy
megindítva
kezelést nem
igényel, telje-
sen önműködő-
en szabályoz-
za magát a
szellőhöz ké-
szültséghez ké-
pest, és a leg-
nagyobb vi-
harban is min-
den veszély
nélkül járható.

Gépek hajtá-
sára

ugymint helyi
érdeki vasu-
tak vízállomá-
saiszáraz mal-
mok hajtására
és ezekhez ha-
sonló célokra
nagyon alkalm-
mas s egytől
tizenkét lóerő
kifejtésig ké-
szítettek; fel-
állítására kívá-
natra gyára-
ink gépészei
által eszközöl-
tetik, u. m.
minden víz-
művészeti
munkálatok,
gőz, kád és
zuhanyfürdők
berendezésén
és házi vízveze-
ték szerelésére
ajánlja helyi
műhelyeit.

Walser Ferencz

első magyar gép és tűzoltó szerek gyár harang és ércöntőde

Kolozsvári fióktelepe b-monostor-uteza 12. sz.

Kivánatra árlapok és költség tervezetek bérmentve küldetnek.
8. 25-50.

Kinek kell gazdasszony!?

Egy középkori nő óhajta papok, vagy egyáltalán ma-
gános embereknek gazdasszonyi minőségben alkalmazást nyerni.
Bővebb felvilágosítást ad e lap kiadói hivatala, vagy kökért
uteza 20-ik szám alatt. 315. 5-2

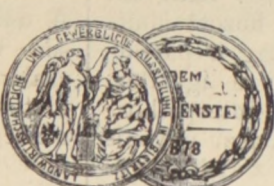

Matutsek József

czipész mester Kolozsvárt, főtér 17. sz.
Ajánlja 17 éven át jó hírnévnek örvendő
férfi- női- és gyermek-
lábbeli nagy raktárát.

Vidéki megrendelések utánvét mellett, szilárd s jó anyagból — gyorsan és pontosan teljesítet-
tettek.

290. 11-50

ELADÓ GÉPEK.

Erdőkihasználás folytán a következő gépek és szerszámok
árvereztetnek el:

Egy fekvő 15 lóerejű gőzgép, félig falban.
Egy deszkatorló körfűrész, öntött és kovácsolt vasból. (Top-
ham-fele szerkezet.)
Egy keretes fűrész, kovácsolt és öntött vasból, részint fából,
fűrészrel 13 lappal egész 50 centimeter átmérőig. (Topham-fele
szerkezet.)
Három egylapu oldal-fűrész keret számmal, fűrészrel egész
80 centimeter átmérőig.
Négy körfűrész-asztal, melyekből egy öntött vasból van.
Egy hengergyalu Nistholó gép és egy kis gyalugép, az utóbbi
keskeny deszkák részére.
Egy teljes felszerelt műhely, esztorgával, furógéppel sat.
Különböző, mint szijak, fűrészek, emelőgépek, teherszekér
és irodai berendezések sat.
A fent jelzettek árverezése f. é. junius hó 30-án d. e. 10 óra-
kor fog a Clément és társa cég gyárában Alsó-Rakoson (Erdély-
ben) megtartatni, csak készpénz fizetés mellett és az árverezési
költségért 5% pótlék hozzászámítással. 299. 3-4.

Üzlet-helyiség nagyobbitás!

Leg-
ujabb Van szerencsém a nagyérdemű közönség
szíves figyelmét felhívni, hogy Hiduteza Cziriák Sámuel
ur házában eddigi

BUTOR RAKTÁROMAT magnagyobbitottam.

A hol is saját üzletemben jó száraz anyagból
készült, mindennemű Schiffonok, Kredenczek, ebédő-,
Salon-, író-, varró-, öltöző-asztalok, heverő-dívanok,
különböző Garnitúrák, azokhoz több színű s faju bevonó
szövetek és szőnyegek, Ségglós Afriek, lőször- és ru-
ganyos mátrázok;

Mindenféle fali-, öltöző-, álló- és toiletté-tükrök,
ablak-Carnisok, nádfonatu különböző székek és vas-
butorok kerti berendezéshez, — szóval: mindennemű
termek, szobák és kerti helyiségek berendezéséhez
szükségeltető bútordarabok kaphatók.

Továbbá elvállalok szoba-butorok kijavítását, uj-
bóli megfestését, politirozását, vagy szövettel való
bevonását. — Nemkülönb mindenemű

épület asztalos munkákat

jó száraz anyagból helyben és vidéken elvállalok.

Végül bátor vagyok asztalostársaimmal tudatni,
hogy Bokros A. urtól az eddigi Furnier-raktárt
átvettem és azt mindenfajta furnirokkal ellátam, s a
lehető legolcsóbb árban rendelkezésére bocsátom.

Árjegyzék diófa-furnirokról:

(2) 31-52 Oldal furnir 3 kr.
Fülg furnir „ 5 kr.
Ség furnir „ 5 kr.
Lombfűrészlesekhez a legszebb furnirok.

Midőn a nagyérdemű közönség eddigi szíves pártfogását meg-
köszönni bátor vagyok, egyuttal felkérem szíves megrendelésekkel
jövőre is szerencsétlenni szíveskedjenek. — Maradván teljes tisztelettel

KEREKES JÓZSEF.

Üzlet-helyiség változtatás!

BETEGH PÉTER

női-pipere raktára Kolozsvárt főtér.

Bécsi bevásárlási utamból hazatérve, van szeren-
csém a n. é. helybeli és vidéki közönségnek becses
tudomására hozni, hogy raktáramat az időnynek
megfelelő és szakmámhoz tartozó legújabb

bel és külföldi árukkal gazdagon ellátam

ugy, hogy minden kíváncsúnak teljesen megfelelhetek
s a pontos, szolid és jutányos árban való kiszolgálás ál-
tal teljes meglepetést bizton kiérdemlendem.

Nagy választékban kaphatók

legújabb diszitett és diszitetlen kalapok,
diszitó kelmék, tollak és virágok.

Gyári raktár

legújabb napernyőkből — — 50 krtól 15 frtig
legújabb por és eső köpenyekből 5 fittól 20 frtig.
legújabb selyem és gypaju mántletokból 20 fittól 100 fig.

Teljes tisztelettel

Betegh Péter.

4. 43-100.